

Marga Klompé: znanstvenica, političarka i aktivistica za prava socijalno ugroženih (1912.–1986.)

Marga Klompé bila je profesorica i znanstvenica, a za Drugog svjetskog rata i aktivna članica nizozemskog pokreta otpora. U nizozemski parlament izabrana je 1948. te je bila jedan od pregovarača pri izradi Opće deklaracije Ujedinjenih naroda o ljudskim pravima.

Kad je Klompé 1952. postala članicom Zajedničke skupštine Europske zajednice za ugljen i čelik, preteče Europskog parlamenta, bila je prva žena u tom tijelu. Radom u Zajedničkoj skupštini doprinijela je razvoju koji je kasnije doveo do Ugovora iz Rima. U nizozemskoj vladi opet je prva žena 1956., a jedno od njezinih postignuća na mjestu ministrice bio je prvi nizozemski zakon o univerzalnoj socijalnoj zaštiti.

Mladost

Margaretha Albertina Maria 'Marga' Klompé rođena je 16. kolovoza 1912. u Arnhemu u Nizozemskoj. Bila je drugo od petero djece u obitelji Johannes Klompéa, vlasnika papirnice, i Ursule Verdang, doseljenice iz Njemačke.

Kad se otac 1930-ih razbolio, trgovina je propala, a obitelj je naglo osiromašila. Vlastito iskustvo siromaštva ostavilo je dubok trag na Margu Klompé te se kasnije svesrdno zalagala za prava marginaliziranih i socijalno ugroženih osoba.

Vrijedna i nadarena, Klompé se 1929. upisala na Sveučilište u Utrechtu gdje je 1937. i magistrirala. Podučavala je kemiju i fiziku u djevojačkoj gimnaziji „Mater Dei” u Nijmegenu od 1932. do 1949., a 1941. stekla je doktorat iz matematike i fizike. Nakon doktorata počela je studirati medicinu, ali ju je zaustavio Drugi svjetski rat. Klompé se pridružila nizozemskom pokretu otpora te je ubrzo počela voditi široku mrežu volonterki.

Širenje horizonata za žene u politici

Nakon rata Klompé je ušla u politiku, što je u to doba bilo neuobičajeno za žene. Učlanila se u Katoličku narodnu stranku te je izabrana u donji dom nizozemskog parlamenta tj. Zastupnički dom u kolovozu 1948. Kao članica nizozemske delegacije pri Ujedinjenim narodima Klompé je sudjelovala u radu Trećeg odbora Opće skupštine UN-a, koji se bavio ljudskim pravima i humanitarnim pitanjima, te je bila uključena u pregovore o Općoj deklaraciji o ljudskim pravima.

Bila je prva žena u Zajedničkoj skupštini Europske zajednice za ugljen i čelik, preteči Europskog parlamenta, čija se prva sjednica održala 1952. Prije no što su se 1979. počeli održavati izravni izbori za Europski parlament, članovi Skupštine bili su delegati nacionalnih parlamenata. Klompé je 1955. imenovana u radnu skupinu Zajedničke skupštine koja se bavila jačanjem Europske zajednice za ugljen i čelik i proširenjem njezinih ovlasti te stvaranjem zajedničkog tržišta koje bi se proširilo i izvan sektora ugljena i čelika.

Sljedeće godine napušta tu funkciju jer je imenovana ministricom u vladi lijevog centra na čijem je čelu premijer Willem Drees. U Nizozemskoj je prva žena na čelu nekog ministarstva. Njezin je veliki uspjeh na mjestu ministrice socijalne zaštite Zakon o općem socijalnom osiguranju, koji je zamijenio prethodni zakon o siromašnima. Novi je zakon stupio na snagu 1965. i time su svi stekli pravo na socijalnu zaštitu. Klompé je nastojala da se socijalna pitanja više ne rješavaju samo dobrotvornim aktivnostima, već da se ojača uloga države u pružanju socijalne zaštite.

Nadalje, zaslužna je za Zakon o staračkim domovima koji je postao potreban s obzirom na starenje nizozemskog stanovništva te Zakon o stambenim prikolicama kojim se štite osobe s nomadskim načinom života. Od 1966. do 1971. bila je ministrica kulture, sporta i socijalne zaštite u kabinetu premijera Pieta de Jonga. Naslov državne ministrice dobila je 1971., a to je priznanje koje se u Nizozemskoj dodjeljuje posebno zaslužnim političarima na završetku karijere.

Nakon povlačenja iz politike Klompé se nastavila zalagati za međunarodnu pravdu i društvenu odgovornost. Među ostalim, često je kritizirala apartheid u Južnoj Africi. Cijeli je život zadržala snažnu katoličku vjeru. Papa Pavao VI. imenovao ju je predsjednicom nizozemskog Nacionalnog povjerenstva za pravdu i mir te je bila jedna od osnivačica Saveza katoličkih diplomantica i Udruženja katoličkih volonterki.

Marga Klompé uživala je poseban ugled i poštovanje kao žena duboke vjere, izražene humanosti i čvrstih osobnih uvjerenja. Trag tog poštovanja očituje se u tome što su brojne ulice, škole i zdravstvene ustanove u Nizozemskoj po njoj dobile ime. Marga Klompé preminula je 28. listopada 1986. u Haagu.